

תוספות רבינו פרץ השלם

דף ע"א. משש שעות ולמעלה (אסור). פירש רש"י בתחילת שש אפילו בחיטי קורדנייתא אין חוששין לקדושין. וקשה כיון דמקודשת היא מן התורה היאך אפקעה רבנן לקדושה מיניה. וי"ל דכיון דרבנן אסרו אותה אינה שוה כלום, ואי"כ מדאורייתא אינה מקודשת דבעינן שווה כסף וליכא, חדא דאסור למוכרו, ועוד דלא ימצא אדם שיקנהו.

ומכל מקום קשה לפירוש רש"י, חדא דפירש דמירי בתחילת שש, והא אמרינן לעיל (ד, ז) חמץ משש שעות ולמעלה אסור מגלן והיינו בסוף שש, ו[מדמית עליה קרא אי"כ מירי באיסור דאורייתא, ומדאורייתא אינו אסור אלא מסוף שש שעות ולמעלה, דהא מייתי עליה אך חלק, דהוא חץ באלפא ביתא דאחיס בט"ע גי"ף דכ"ץ, אלמא משמע דמשש שעות ולמעלה משמע מסוף שש שעות. ועוד קשה דמאי קאמר אפילו בחיטי קורדנייתא, מה חידוש בא להשמיענו בחיטין אלו יותר משאר חיטין, הא אפילו בשאר חיטין נמי לא הוו קדושין כיון דשעות דרבנן.

לכן נראה לר"ת [ד]משש שעות ולמעלה היינו מסוף שש שעות, ונקט חיטי קורדנייתא דוקא דאף על גב דקשין הן [וכן] [והן - הגרי"ט] חמץ נוקשה שאין בו אלא איסור דרבנן, אפילו הכי אין חוששין לקדושין. והכי מייתי ראיה, דכי היכי דחזינן הכא דבחמץ דרבנן ושעות דאורייתא אינו ברשותו מדקאמר אין חוששין לקדושין, הכא נמי נימא לעיל בחמץ דאורייתא ובשעות דרבנן.

לפני סוחרים בהמה לעולם מעשר. פי' דתלינן שנפלו מן הלוקחין ואי"כ הוו מעשר. וא"ת ואמאי לא תלינן שנפלו מן המוכרין והן חולין. ופירש רש"י דמספיקא תלינן לחומרא. וקשה לר"י דאדרבה סמוך מיעוטא דלוקחין דהוו חולין לפלגא דמוכרין והוו להו מוכרין רובה ואי"כ הוו להו מעות חולין. וי"ל דאפילו הכי תלינן שנפלו מן הלוקחין, לפי דלמוכר אחד הוו מאה לוקחים והוו לוקחין רובא בכל עניין כדפי'.

בהר הבית לעולם חולין. פירש רש"י דאזלינן בתר רובא וברובא דשתא הוו חולין. וקשה דמאיזה מקום באים המעות להר הבית, והא אמרינן (נכרות סג, ז) לא יכנס בהר הבית במקלו ובתרמילו ולא במעות הצרורין לו בסדינו. וי"ל דהיינו דוקא בפרהסיא אבל בצינעא מותר ליכנס. ותדע דאם לא כן היאך יהיו מביאין (משקלותיהם) [שקליהם - ג'] בלשכה שבהר הבית, אלא ודאי בצינעא מותר.

ומכל מקום קשה לפירוש רש"י דפירש דאזלינן בתר רובא, ואמאי הא הוי דבר שיש לו מתירין בפדיון ואי"כ לא הוה לן למיזל בתר רובא. וי"ל דלא דמי, דהא דאמרינן (גיט' ג, ז) דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל היינו דוקא באיתחוק איסורא ונתערב ואנו

דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא הוה קאי. וקשה דהיכי סלקא דעתך למימר דלא מיירי בראש חודש, והכתיב החדש הזה לכם ודרשינן (מנחות כט, ה) כזה ראה וקדש אלמא משמע דבראש חודש הוה קאי כשהיה הדיבור.

וי"ל דמצינן למימר שפיר כשהיה הדיבור אל משה מהקב"ה ראש חודש היה, אבל לא ידעינן כשהיה הדיבור ממשה לישראל אם היה ראש חודש אם לא, אי נמי מצינן למימר דהדיבור דהחדש הזה לכם דדרשינן כזה ראה וקדש ודאי אותו דיבור היה בראש חודש, אבל הדיבור דדברו אל כל עדת (בני) ישראל שמה לא היה בראש חודש.

זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה. והטעם הוי כדאייתא במדרש (תנחומא תרומה ח) דכתיב (משי ה, ו) אורח חיים פן תפלט נעו מעגלותיה (ו) לא תדע, פי' נעו מעגלותיה, טילטל הקב"ה פרשיות של תורה שלא יהא אדם קורא פרשה קטנה ועושה בה כל חפצו ובורא כל מה שירצה. כן גיר' (פול' ז' - כן פירש) הר"ר יחיאל מ"כ.

אבל בחד ענינא (מאן) [מאי] דמוקדם מוקדם (ומאן) [ומאי] דמאוחר מאוחר. אומר ר"י דהיינו דוקא היכא דאין צריך לומר הכי, אבל היכא דעל כרחך צריך לומר הכי אמרינן דאין מוקדם ומאוחר, דאם לא כן מהא דכתיב בקרא (שמות יט, יג) (או) [כי] סקול יסקל או יירה יירה משמע דסקילה קודם ירייה, והא ליתא דכתיב (דברים יז, ה) וסקלתם באבנים ומתו משמע דסמוך למיתה סקילה, אלמא ירייה קודם סקילה, אלא ודאי (הכא) (היכא - ג') דצריך לומר כגון הכא דגלי קרא לא אמרינן מאן דמוקדם מוקדם ומאן דמאוחר מאוחר אפילו בחד ענינא.

דילמא משכח גלוסקא יפה ודעתיה עילוה. פירש רש"י וישנה גביו שעה אחת לאחר (נמי) שמצאה ויהא עובר עליו משום בלי יראה. וקשה לפירוש זה מאי פריך וליבטליה, הא כבר אמרינן דחיישינן שמא לא יבטלנה לאלתר, וכי היכי חדשינן דלא יבטלנה, כי משכח לה נמי לא יבטלנה לאלתר. לכן נראה דה"ק דקאי אהא דקאמר אי משום פירורין לא חשיבי, ומשני דילמא משכח דבר חשוב, אלא ודאי לישנא דדעתיה עילויה קשה.

לכן נראה לומר דדעתיה עילויה כלומר שהיא חשובה בדעתו ולא הויה הפקר עז שיבטלנה בפירוש, ולכך צריך ביטול בשעת בדיקה, ולכך פריך תלמודא וליבטליה כי משכחת לה ודי לו בכך, דכל כמה דלא משכח ליה לא עבר עליו משום בלי טימין כיון דלא ידע לה, כדמוכח פרק כל שעה (קמ"ט, א) (ה) דלא שייך לא טימין אלא היכא דידע לה.